

SUOMEN AKATEEMISTEN NAISTEN LIITTO – FINLANDS KVINNLIKA AKADEMIKERS FÖRBUND RY:N HALLITUSOHJELMATAVOITTEET 2027–2031

Kärkiteemat

- Turvataan riittävät resurssit Suomen Naiset, rauha ja turvallisuus -toimintaohjelman toimeenpanoon kaikissa vastuuministeriöissä ja puolustusvoimissa. Lisätään Suomen Naiset, rauha ja turvallisuus -verkoston rahoitusta.
- Jatketaan EU:n palkka-avoimuuksidirektiivin kunnianhimoista toimeenpanoa ja sen edellyttämää lainsäädännöllistä valmistelua. Uudistusta puoltavat myös mm. YK:n CEDAWin ja EU:n suositukset. Selvitetään Islannin palkka-avoimuusmallin soveltuvuutta Suomeen.
- Arvioidaan Opetus- ja kulttuuriministeriön Koulutuksen yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon kehittämisohjelman 2025–2027 tulokset.
- Laaditaan ja toimeenpannaan valtakunnallinen segregaatiorakenteiden purku ja ehkäisy -toimenpideohjelma, joka luo pysyvät segregaatiorakenteita purkavat rakenteet. Toteutetaan ohjelma valtion, alueiden ja kuntien hallinnon sekä koulutusjärjestelmän kaikilla asteilla.
- Selvitetään muissa Pohjoismaissa toteutettuja koulutuksen segregaatiorakenteiden purkutoimenpiteitä ja niiden soveltuvuutta Suomeen. Näitä toimenpiteitä ovat mm. miehille suunnattu sukupuolittainen hoiva-alan aikuiskoulutus ja korkeakoulujen opiskelijavalinnan sukupuolipisteet.
- Kirjataan käytännön keinot sukupuolittaisen kasvatuksen ja opetuksen edistämiseksi ja segregaatiorakenteiden purkamiseksi varhaiskasvatuksen ja oppilaitosten toiminnallisiin tasa-arvosuunnitelmiin. Suunnitelmien laatimiseen tulee tarjota koulutusta ja niiden toteutumista tulee valvoa aktiivisesti.
- Varmistetaan, että korkeakoulut tarjoavat kansainvälisille opiskelijoille riittävät mahdollisuudet kotimaisten kielten opiskeluun.
- Lisätään tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskoulutus keskeiseksi osaksi opettajankoulutusta sekä opettajien täydennyskoulutusta. Koulutuksen sukupuolittaisesta kasvatuksesta, antirasismista ja sateenkaariteemoista tulee olla velvoittava.
- Ennaltaehkäistään ja puututaan mahdollisimman varhain tyttöjen lisääntyneeseen masennukseen, ahdistukseen ja syömishäiriöihin esimerkiksi vahvistamalla oppilaanohjausta ja kouluterveystieteiden huollon kuraattori- ja psykologipalvelujen saavutettavuutta.
- Arvioidaan työllisyyspolitiikan sukupuolivaikutukset ja nostetaan erityisesti vammaisten naisten, romaninaisten ja muiden haavoittuvassa asemassa olevien työllisyysastetta.
- Tuetaan mahdollisuuksia alanvaihtoon sekä työttömien ja työelämässä olevien mahdollisuuksia suorittaa tutkinto.
- Toteutetaan naisten eläkeköyhyyden ehkäisemiseksi kokonaisvaltainen eläkkeiden tasa-arvoon liittyvä toimenpideohjelma.
- Laajennetaan EU:n oikeusvaltiomekanismi naisten ja vähemmistöjen oikeuksiin ja sukupuolten tasa-arvoon. Jos jokin EU-jäsenvaltio heikentää tasa-arvoa tai yhdenvertaisuutta, sen EU-tukia tulee voida jäädyttää.

Riittävät ja oikein kohdennetut resurssit

1. Valtavirtaistetaan sukupuolinäkökulma lakiesityksiin ja valtion budjettiin. Hallitus sitoutuu sukupuolitietoiseen budjetointiin Tasa-arvoa talousarvioon -hankkeen suositusten mukaisesti.
2. Vahvistetaan tasa-arvoviranomaisten (tasa-arvovaltuutettu, tasa-arvovyksikkö, tasa-arvoasiain neuvottelukunta, yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta) asemaa ja (valvonta)resursseja. Varmistetaan tasa-arvovaltuutetun itsenäinen ja riippumaton asema.
3. Nostetaan kaikkien koulutusasteiden rahoitus vähintään pohjoismaiselle tasolle.
4. Varmistetaan, että opetuksen järjestäjillä on riittävät resurssit sukupuolten tasa-arvon edistämismenpiteidensä hoitamiseksi.
5. Siirretään kirjojen arvonnäkövero 14 prosentista nollikantaan.
6. Turvataan riittävät resurssit tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistävälle ulko- ja turvallisuuspolitiikalle.
7. Turvataan riittävät resurssit Suomen Naiset, rauha ja turvallisuus -toimintaohjelman toimeenpanoon kaikissa vastuuministeriöissä ja puolustusvoimissa. Lisätään Suomen Naiset, rauha ja turvallisuus -verkoston rahoitusta.
8. Tuetaan taloudellisesti kansalaisjärjestöjen osallistumista YK:n kokouksiin. Palautetaan myös rauhanjärjestöjen rahoitus.

Lainsäädäntöhankkeet

9. Lisätään lakeihin varhaiskasvatuksesta, perusopetuksesta, ammatillisesta ja lukiokoulutuksesta sekä lakiin vapaasta sivistystyöstä vaatimus kasvatuksen ja opetuksen sukupuolitietoisuudesta.
10. Täsmennetään työlainsäädäntöä siten, että raskaus- ja perhevapaan käyttö ei vaikuta negatiivisesti määräaikaisen työsuhteen jatkumiseen. Edistetään vanhemmuuden kustannusten tasaisempaa jakautumista antamalla etävanhemman puolisolle oikeus tilapäiseen hoitovapaaseen.
11. Jatketaan EU:n palkka-avoimuusdirektiivin kunnianhimoista toimeenpanoa ja sen edellyttämää lainsäädännöllistä valmistelua. Uudistusta puoltavat myös mm. YK:n CEDAWin ja EU:n suositukset. Selvitetään Islannin palkka-avoimuusmallin soveltuvuutta Suomeen.
12. Toteutetaan tasa-arvolain kokonaisuudistus.
 - a. Arvioidaan Euroopan neuvoston ministerikomitean (2021) suositusten mukaisesti uudelleen toimenpiteet, joilla pyritään vähentämään ja poistamaan sukupuolten välistä palkkaeroa sekä selvitetään sellaisten uusien toimenpiteiden hyväksymistä, jotka voivat saada aikaan mitattavissa olevaa edistystä kohtuullisessa ajassa.
 - b. Varmistetaan, että Euroopan neuvoston sosiaalisten oikeuksien komitean Suomelle (2020) antamat suositukset toteutetaan pikaisesti. Komitean suositusten mukaan Suomen lainsäädännön tulisi tunnistaa tapaukset, joissa työntekijä irtisanotaan vastatoimenpiteenä tämän esittämään samapalkkavaateeseen. Lisäksi Suomen tasa-arvolain tulisi edellyttää tasa-arvosuunnitelman tekoa myös alle 30 työntekijän organisaatioilta.

- c. Tarkennetaan tasa-arvolakiin samanarvoisen työn määritelmä ja otetaan käyttöön menetelmä työn vaativuuden arvioimiseksi eri toimialojen sekä työ- ja virkaehtosopimusten välillä.

13. Toimeenpannaan saamelaisten totuus- ja sovintokomission suositukset (2025). Muut lait tulee yhteensovittaa uuden saamelaiskäräjälain kanssa.

Tasa-arvoinen ja yhdenvertainen koulutusjärjestelmä

- 14. Kirjataan julkisen hallinnon käyttämien rekrytointiyritysten kilpailutusasiakirjoihin vaade yritysten tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusosaamisesta.
- 15. Pienennetään varhaiskasvatuksen ryhmäkokoja. Selvitetään lähipäiväkotiperiaatteen valtakunnallista käyttöönottoa ja edistetään maksutonta varhaiskasvatusta.
- 16. Arvioidaan Opetus- ja kulttuuriministeriön Koulutuksen yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon kehittämisohjelman 2025–2027 tulokset. Ohjelman julkilausuttuna tavoitteena on ollut mm. vahvistaa henkilöstön osaamista yhdenvertaisuudesta ja tasa-arvosta; purkaa sukupuolisegregaatiota lukiokoulutuksessa ja ammatillisessa koulutuksessa; laatia varhaiskasvatukseen yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa tukevat laatukriteerit ja arviointityökalut sekä luoda toimintamalli tukemaan yhdenvertaisuuteen, tasa-arvoon ja antirasismiin liittyvien teemojen käsittelyä lasten ja nuorten kanssa.
- 17. Laaditaan ja toimeenpannaan valtakunnallinen segregaation purku ja ehkäisy -toimenpideohjelma, joka luo pysyvät segregaatiota purkavat rakenteet. Toteutetaan ohjelma valtion, alueiden ja kuntien hallinnon sekä koulutusjärjestelmän kaikilla asteilla.
- 18. Selvitetään muissa Pohjoismaissa toteutettuja koulutuksen segregaation purkutoimenpiteitä ja niiden soveltavuutta Suomeen. Näitä toimenpiteitä ovat mm. miehille suunnattu sukupuolitietoinen hoiva-alan aikuiskoulutus ja korkeakoulujen opiskelijavalinnan sukupuolipisteet.
- 19. Kehitetään ulkomaisten korkeakoulututkintojen tunnistamisjärjestelmää.
- 20. Palautetaan varhaiskasvatuksen toimipaikkakohtaisten tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmien laatimisvelvoite. Palautetaan myös kunnan velvoite laatia perhepäivähoidon ja kunnallisen avoimen varhaiskasvatustoiminnan toimijoille yhteiset yhdenvertaisuussuunnitelmat.
- 21. Kirjataan käytännön keinot sukupuolitietoisesta kasvatuksesta ja opetuksen edistämiseksi ja segregaation purkamiseksi varhaiskasvatuksesta ja oppilaitosten toiminnallisiin tasa-arvosuunnitelmiin. Suunnitelmien laatimiseen tulee tarjota koulutusta ja niiden toteutumista tulee valvoa aktiivisesti.
- 22. Edellytetään, että korkeakoulut ja tutkimusrahoittajat vahvistavat korkeakouluja koskevaa sukupuolen ja monimuotoisuuden tutkimusta sekä datan keräämistä näistä teemoista.

Korkeakoulujen tulos- ja tavoiteohjaus

- 23. Huomioidaan tasa-arvo korkeakoulujen tulos- ja tavoiteohjauksessa, ml. oppilaitosten sisäänottoon ja rekrytointeihin vaikuttavissa päätöksissä.
- 24. Palkitaan oppilaitoksia, jotka tekevät ja toimeenpanevat kunnianhimoisia tasa-arvosuunnitelmia ja -toimia.

25. Kannustetaan korkeakouluja laatimaan hakuoppaita, joista välittyy opiskelijoiden moninaisuus, erilaiset tausta, ikäryhmät ja toiminnalliset valmiudet.
26. Kannustetaan korkeakouluja tarjoamaan henkilöstölle säännöllistä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskoulutusta ja edellyttämään tätä osaamista rekrytointeihin osallistuvilta sekä johtotehtävissä toimivilta.
27. Varmistetaan, että korkeakoulut tarjoavat kansainvälisille opiskelijoille riittävät mahdollisuudet kotimaisten kielten opiskeluun.
28. Jos laki antaa mahdollisuuden, suositetaan alanvaihtoon räätälöidyssä koulutusmuodoissa vähemmistösukupuolen hakijoita.

Henkilöstön palkkaus, työolot ja koulutus

29. Parannetaan varhaiskasvattajien ja opettajien palkkausta ja työoloja vastaamaan työn vastuullisuutta ja vaativuutta.
30. Lisätään tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskoulutus keskeiseksi osaksi opettajankoulutusta sekä opettajien täydennyskoulutusta. Koulutuksen sukupuolitietoisesta kasvatuksesta, antirasismista ja sateenkaariteemoista tulee olla velvoittava.
31. Tarjotaan oppilaitoksissa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskoulutusta myös niiden johtajille ja muulle henkilöstölle.
32. Lisätään valtion, aluehallinnon ja kuntien viranomaisille sekä kansanedustajille ja valtuutetuille säännöllisesti tarjottavaa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskoulutusta.

Hyvinvoivat ja yhdenvertaiset oppilaat

33. Vahvistetaan oppimisen tukea ja luku- ja kirjoitustaidon opetuksen resursseja.
34. Tuetaan kriittistä sosiaalisen median ja medialukutaitoa sekä tecoälyn tuottaman aineiston tunnistamista nykyistä vahvemmin.
35. Taataan kotona lapsia hoitaville maahan muuttaneille pääsy kotoutumiskoulutukseen ja muihin kotoutumista edistäviin toimenpiteisiin, ja samalla varmistetaan lasten pääsy varhaiskasvatukseen.
36. Ennaltaehkäistään ja puututaan mahdollisimman varhain tyttöjen lisääntyneeseen masennukseen, ahdistukseen ja syömishäiriöihin esimerkiksi vahvistamalla oppilaanohjausta ja kouluterveydenhuollon kuraattori- ja psykologipalvelujen saavutettavuutta.
37. Kehitetään TET-jaksoja ja oppilaitosten tarjoamaa opinto-ohjausta yhdessä työelämän kanssa.
38. Arvioidaan kaikkien oppimateriaalien, ml. sähköisten oppimateriaalien, sukupuolivaikutukset. Varmistetaan, että oppimateriaaleissa näkyy moninaisia ihmisiä moninaisissa rooleissa ja että oppimateriaalit ovat selkokieleisiä. Varmistetaan jo kilpailutuksessa, että oppikirjojen tuottajilla on riittävästi tasa-arvotietoutta sekä osaamista selkokielestä.

Työllistymisen ja työssä jaksamisen tukeminen

39. Otetaan käyttöön anonyymi rekrytointi kunnissa ja valtiolla.
40. Huomioidaan kaikessa kotoutumista ja maahanmuuttajien työllistymistä edistävissä toiminnoissa kohderyhmän erityistarpeet ja sukupuolisensitiivinen lähestymistapa.

41. Arvioidaan omais- ja läheishoidon ja hoivan sukupuolivaikutukset valtakunnallisesti.
42. Asetetaan numeeriset tavoitteet naisten ja miesten perhevapaiden käytölle, arvioidaan niiden toteutumista hallituskauden lopussa ja tehdään toimenpiteitä, kunnes hoivavastuu jakautuu tasan. Muutetaan vanhempainpäivärahojen määräytymisperusteita niin, että määräytymisperusteeksi saisi valita vuositulon tai edellisen verotuskauden tulon.
43. Arvioidaan työllisyyspolitiikan sukupuolivaikutukset ja nostetaan erityisesti vammaisten naisten, romaninaisten ja muiden haavoittuvassa asemassa olevien työllisyysastetta.
44. Lisätään maahanmuuttajataustaisten henkilöiden mahdollisuuksia saada suomen kielen opetusta ja yhteiskuntatietoutta kotoutumisajan päätyttyä.
45. Tuetaan mahdollisuuksia alanvaihtoon sekä työttömien ja työelämässä olevien mahdollisuuksia suorittaa tutkinto.
46. Tuetaan työelämässä 70 ikävuoteen saakka jaksamista uudistamalla käytöstä poistettu aikuiskoulutustuki- ja vuorotteluvapaajärjestelmä.
47. Toteutetaan naisten eläkeköyhyyden ehkäisemiseksi kokonaisvaltainen eläkkeiden tasa-arvoon liittyvä toimenpideohjelma.

Naiset, rauha ja turvallisuus

48. Valtavirtaistetaan sukupuolten tasa-arvo kaikkeen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan. Tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta tulee edistää systemaattisesti myös puolustusvoimissa.
49. Lisätään naisten määrää ulko- ja turvallisuuspoliittisissa tehtävissä EU:ssa ja Natossa.
50. Edistetään naisten osallistumista rauhan rakentamiseen. Vahvistetaan naisten roolia ja päätösvaltaa konfliktien ehkäisyssä, ratkaisemisessa ja rauhan rakentamisessa sekä lisätään naisten turvallisuutta konflikteissa.
51. Laajennetaan EU:n oikeusvaltiomekanismi naisten ja vähemmistöjen oikeuksiin ja sukupuolten tasa-arvoon. Jos jokin EU-jäsenvaltio heikentää tasa-arvoa tai yhdenvertaisuutta, sen EU-tukia tulee voida jäädyttää.
52. Sisällytetään sukupuolinäkökulma Ukrainan jälleenrakennusprosesseihin ja tuetaan paikallisia naisjärjestöjä.
53. Otetaan käyttöön ihmisoikeuspuolustajille tarkoitettu humanitaarinen viisumi niin, että se mahdollistaa suojelun tarjoamisen esimerkiksi naisjärjestöjen aktivisteille ja naistoimittajille.
54. Tunnistetaan sukupuoleen perustuva sorto (gender apartheid) rikokseksi kansainvälisessä oikeudessa.